

תיקון מס' 4 לחוק חדלות פירעון, התשע"ח-2018

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, שאושר בספטמבר 2018, הבטיח לא רק לשחרר את תחום חדלות הפירעון מחקיקה מנדטורית מיושנת, אלא גם לחולל בו מהפכה תפיסתית בדמות העברת הדגש מאיתור פגמים שהובילו לחדלות הפירעון של הישויות (יחידים ותאגידים) שנקלעו לקשיים, אל שימור ושיקום הפונקציה הכלכלית שלהן.

התפיסה השלטת בחוק היא שחדלות פירעון לרוב אינה אלא התממשות של הסיכון האינהרנטי לכל פעילות מסחרית באשר היא. מאחר והתממשות סיכון אינה קשורה לאשמה מצד החייב, התפיסה הזו מובילה לערעור המוסכמה המקובלת במשפט הישראלי, לפיה חדלות פירעון מלמדת על אי-כשירותו של החייב להתנהל כלכלית בכוחות עצמו ועל צורך להפקיע את התנהלותו מידי ולהקנות את השליטה בה לגורם חיצוני (נאמן, מפרק וכו'). לכן לא מפתיע שפרק י' לחוק החדש מציע מנגנון (שהתאפשר גם קודם לכן, תחת סעיף 350 לחוק החברות ותחת סעיף 19א לפקודת פשיטת הרגל) שנקרא "הסדר חוב שלא במסגרת צו לפתיחת הליכים". המנגנון הזה מאפשר לחייב – תאגיד או יחיד – לגבש הסדר עם נושיו שלא במסגרת הליך חדלות פירעון פורמאלי, תוך שימור השליטה בעסקיו או התנהלותו הכלכלית.

באקלים משפטי שבו ציבור הולך וגדל שואף להימנע מהליכי חדלות פירעון פורמאליים בשל אי הוודאות כמו גם העלויות הכרוכות בהם, לא מפתיע שפרק י' זוכה לפופולריות גוברת. אלא שהשימוש התכוף במנגנון זה עורר תוך זמן קצר את השאלה אם בית משפט שבפניו מובאת בקשה על פי פרק י' רשאי להורות על עיכוב ההליכים נגד החייב. כמובן, זו אינה שאלה אקדמית כלל ועיקר, שהרי חייב שנקלע למצב בו הוא נדרש לגבש הסדר עם נושיו, גם נאלץ להתמודד בו-זמנית עם מספר הליכים משפטיים שאלה מנהלים נגדו.

לשאלה זו ניתנו תשובות סותרות: כב' הנשיא (כתוארו אז) איתן אורנשטיין מבית המשפט המחוזי בתל-אביב קבע, בחדל"ת 42336-05-20 בעניין **וו.אס.אי וול סטריט ישראל בע"מ**, כי בבקשה לפי פרק י' בית המשפט אינו מוסמך ליתן סעדים זמניים (ובכלל זה עיכוב הליכים). זמן קצר אחר כך קבע כב' השופט עאטף עיילבוני מבית המשפט המחוזי בנצרת, בחדל"ת 23327-04-20 בעניין **היי-ווד דבליו.פי.סי תעשיות (2013) בע"מ**, כי גם בהליכים לפי פרק י' רשאי בית המשפט, מכוח סמכותו הטבעה ותוך הפעלת שיקול הדעת המוקנה לו, להורות על עיכוב ההליכים בעניינו של החייב. נראה היה כאילו המחוקק או בית המשפט העליון יידרשו להכריע בסוגיה.

אלא שבפועל אושר בכנסת ביום 1/3/2021 תיקון מס' 4 לחוק, אשר קובע הוראת שעה לפיה במשך שנה יהיו חייבים רשאים (בכפוף לתנאים דומים לאלה שבהם נדרש לעמוד כל תאגיד המבקש צו לפתיחה בהליכים), לעתור לבית המשפט בבקשה לעיכוב ההליכים בעניינם לצורך גיבוש הסדר חוב. בקשה כאמור לא תביא להפקעת השליטה מידי החייב, אלא למינוי "מנהל הסדר", שמשמש כמעין מפקח על פעילות התאגיד (או העסק, אם מדובר בחייב יחיד) אך אינו נוטל מידי את מושכות הניהול.

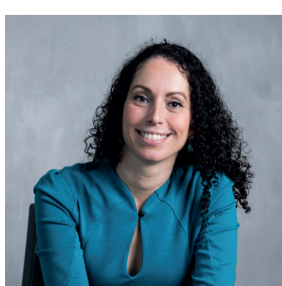
יש שיגידו שלנוכח מגיפת הקורונה, ההגבלות הגורפות שהוטלו בעקבותיה על המשק והפגיעה החמורה בעסקים רבים, גבר הצורך בהקלה על גיבוש הסדרי חוב. המצדדים בגישה זו יצביעו על כך שמדובר בלא יותר מהוראת שעה, שאינה אלא אמצעי נוסף להתמודדות עם מצב החירום ואין בה כדי ללמד על הבאות. מנגד, ניתן לטעון שמשמעות הוראת השעה חורגת מכך, ושבחסות מצב החירום הכריע המחוקק, בשקט יחסי, בין התשובות הסותרות שסיפקו בתי המשפט של חדלות פירעון לסוגיה היסודית הזו, ובכך יצר בשטח מציאות משפטית שלא יהיה קל לסגת ממנה גם כאשר הקורונה תהפוך לנחלת העבר. לא למותר להזכיר, כי בשום מקום בהוראת השעה לא הועלתה דרישה להראות כי הצורך בהסדר חוב הוא תולדה של משבר הקורונה!

לגבי דבר אחד אין ספק – כל עוד הוראת השעה עומדת בתוקפה, גיבוש הסדר נושים תוך שימור השליטה בהתנהלות הכלכלית בידי החייב נעשה פשוט מתמיד. חייב (יחיד או תאגיד), שמסוגל לגבש הסדר חוב ולהציג תכנית הפעלה (במקרים הרלבנטיים), ושמניח את דעתו של בית המשפט כי הוא זקוק בתום-לב לעיכוב הליכים לשם גיבוש ההסדר וכי אין בכך כדי לפגוע בנושים, לא יזדקק לאקרובטיקה משפטית על מנת שההליכים בעניינו יעכבו, באופן שיאפשר לו להמשיך את התנהלותו העסקית מבלי להגדיל את הפגיעה בו שלא לצורך.

כבעלי ניסיון מצטבר בהליכי חדלות פירעון על כל סוגיהם והיבטיהם, וכמי שהקדימו וזיהו את הצורך הגובר בגיבוש הסדרים מחוץ להליכי חדלות פירעון פורמאליים, אנו מציעים ללקוחותינו ייעוץ משפטי מקצועי ובמידת הצורך סיוע בגיבוש הצעת הסדר וניהול משא ומתן עם נושים ובעלי עניין, על מנת להפיק תועלת עסקית מקסימלית מהכלים שמעמיד לרשותנו המשטר המשפטי הנוכחי ולגזור מתוכם את הפתרון הנכון.

אנו זמינים לכל שאלה וכל התייעצות.

האמור במסמך זה הוא מידע כללי בלבד ואינו מהווה חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין לעשות בו כל שימוש אחר

עו"ד דורית קרני
DoritK@ayr.co.il

עו"ד עמית לדרמן
AmitL@ayr.co.il